

Česko je v unii na špici v elektronické evidenci odpadů

Český systém získávání dat o vzniku, nakládání a odstraňování odpadů je nejlepší v Evropě. Vyplývá to z reportu, který nechala vypracovat Evropská agentura životního prostředí (EEA). Povinnost shromažďovat data o odpadech mají všechny členské země, každá má však jiný způsob.

Proto EEA nechala vypracovat analýzu, jejímž cílem bylo různé systémy navzájem porovnat a zjistit, jak na tom s elektrickou evidencí odpadů v Evropě jsme. Využila k tomu data od Evropské informační a pozorovací sítě pro životní prostředí (Eionet), která sdružuje 38 zemí. Jde o 27 členských států EU, několik zemí přidružených (Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko a Turecko) a šest zemí Balkánu, které s Eionetem koordinují svou činnost.

VÝSLEDKY Z DOTAZNÍKU

Z 38 členů se průzkumu zúčastnilo třicet jedna zemí. Neodpověděly pouze dvě země z Evropské unie a pět spolupracujících zemí. Z jednatřiceti odpovědí tak vyplynulo, že dvacet šest zemí již elektronický registr odpadů využívá. Celoplošně na celém území je registr zaveden ve 24 zemích. V šestnácti zemích je registr veden na národní úrovni, některé země ho mají jen regionálně. Pět zemí registr dosud nemá a z toho dvě ho ani neplánují. Většina registrů funguje již víc než tři roky a za jejich správu jsou vesměs odpovědné vnitrostátní veřejné orgány.

Sledují se odpady podle Katalogu odpadů, ale také nebezpečný, komunální, průmyslový a obalový odpad, elektrická a elektronická odpadní zařízení, baterie, autovraky nebo stavební a demoliční odpad. Jedna země uvedla, že jejich evidence odpadů zahrnuje také „vytěžené zeminy a sedimenty, i když nemají status odpadu“, další země uvedla například „odpadní ole-

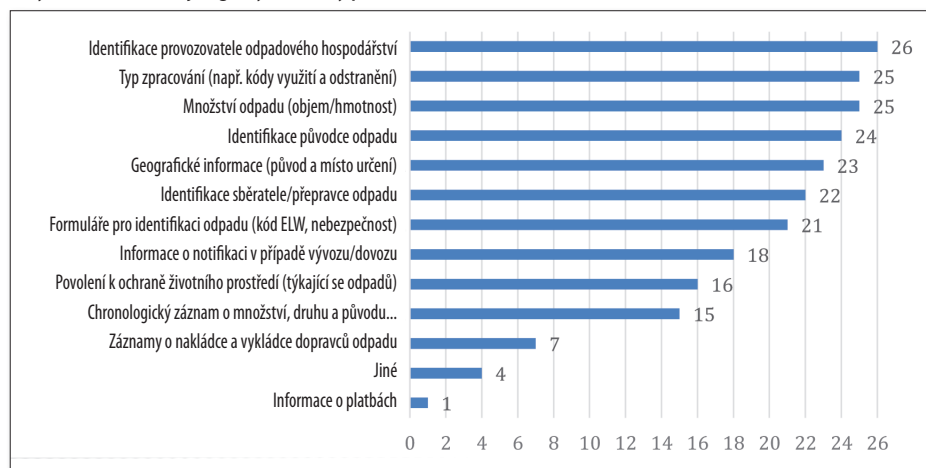
Legislativa

Elektronické registry byly zavedeny směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/851 o odpadech ze dne 30. května 2018: „Členské státy zřídí elektronický registr nebo koordinované registry pro evidenci údajů o nebezpečných odpadech uvedených v odstavci 1, které pokrývají celé zeměpisné území dotčeného členského státu. Členské státy mohou takové registry zřídit i pro jiné toky odpadů, zejména pro ty toky odpadů, pro které jsou v legislativních aktech unie stanoveny cíle. Členské státy použijí údaje o odpadech ohlášené průmyslovými provozovateli v Evropském registru uniků a přenosů znečišťujících látek zřízeném podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 166/2006 (*).“

je, odpadní pneumatiky, kaly z komunálních odpadních vod, recyklované lodě“. Jedna otázka byla navržena tak, aby bylo zřejmé, kdo smí vkládat údaje do rejstříku. Všichni respondenti uvedli, že údaje vkládají společnosti zabývající se nakládáním s odpady, přičemž v některých případech se této role ujímají i jiné subjekty.

Některé země uvádějí různé termíny pro ohlašování odpadů, například v závislosti na druhu odpadu, některé mají denní nebo měsíční základnu pro nebezpečný odpad, některé týdenní pro odpad, který není nebezpečný, nebo měsíční pro komunální odpad.

Jaký druh dat obsahují registry? (celkový počet zemí: 26)

Všechny země uvedly, že omezují přístup k údajům s citlivými informacemi. Přístup uživatelů je zpravidla prostřednictvím webového portálu s agregovanými daty. Ruční zadávání údajů je stále hojně využívanou metodou předkládání údajů, některé systémy obsahují také funkce pro automatické nahrávání z vlastního softwaru nebo prostřednictvím jiných kompatibilních databází.

PROBLÉMOVÉ OKRUHY

O něco více než polovina respondentů zemí provádí automatické ověřování údajů v systému ERW, většina systémů však neumožňuje analýzu v reálném čase, například výpočty nebo sledování trendů. Manuální ověřování uvedlo devět zemí, obvykle s periodicitou jednou ročně. Mezi hlavními problémy evidence odpadů vyjmenovaly oslovené země zjištění kvality údajů a jejich shromažďování, nedostatek času a zdrojů na vývoj a údržbu systému, koordinaci s ostatními vnitrostátními orgány nebo jinými databázemi.

Uživatelé označují za obtížný přechod z papírové formy na elektronickou, zejména pokud musí nadále vykazovat některé údaje v papírové podobě nebo pokud existuje více systémů, které musí používat pro vykazování svých povinností. Potíže jim také dělá identifikace kódů odpadů a způsob nakládání s nimi, což má za následek, že údaje mohou být nesprávné nebo jsou jen odhadnuté.

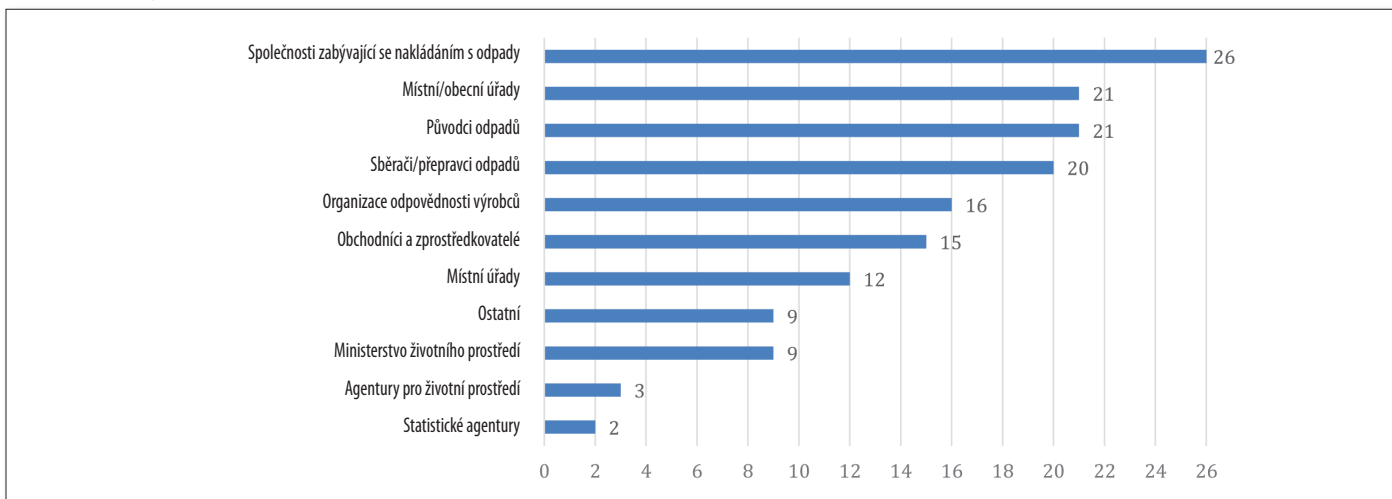
Jak se dalo očekávat, některé problémy souvisejí s technickými problémy, které mají elektronické systémy. Průzkum však odhalil také přínosy zavedení elektronických registrů, mezi něž patří snížení administrativních režijních nákladů, zvýšení míry hlášení a zlepšení načasování a poskytování hlášení.

Odpovědi jednotlivých zemí na otázky z průzkumu byly bodově hodnoceny. Nejvyšší počet bodů, tedy 137, pak obdržel elektronický systém sběru a hodnocení odpadových dat České republiky, takže z tohoto výzkumu vychází jako nejlepší v Evropě i přidružených státech.

ČESKÝ SYSTÉM

Základ našeho elektronického systému tvoří Integrovaný systém pro plnění ohlašovacích povinností (ISPOP), do kterého jsou povinná data ohlašována, a Informační systém odpadového hospodářství (ISOH), který slouží k následnému ověření, zpracování a vyhodnocení ohlášených dat. Celý systém provozuje CENIA, česká informační agentura životního prostředí, která funguje i jako ověřovatel a zpracovatel dat a jejich hodnocení. „Předně je potřeba říci, že průzkum byl zaměřen na evidenční systémy, kdy se neposuzovala jen úroveň elektronizace a softwaru, ale především, jak jsou

Kdo se podílí na vytváření registrů o odpadech?

jednotlivé národní evidenční systémy nastaveny,“ řekla za agenturu Helena Benešová. „Ten český je unikátní v tom, že nese zásady podvojného účetnictví, díky kterému lze získat informaci i od subjektů, které nehlásily z důvodu nedosažení ohlašovacích limitů, chybějící řetězec dat lze dopočítat a umožňuje přesné a adresné kontroly dat a jejich opravy ohlašovateli. Díky tomu je řetězec dat komplexní, a to činí náš systém výjimečným,“ dodala.

Zároveň však zdůrazňuje, že na úspěchu má podíl i Ministerstvo životního prostředí jako vlastník systému a tvůrce související legislativy, krajské úřady a úřady obcí s rozšířenou působností, kteří se podílejí jak na validaci dat, tak na povolení provozu, ale především všechny subjekty, které podle zákona o odpadech data ohlašují.

Nakládání s odpady a další související informace do systémů ISPOP a ISOH každoročně nahlašuje 31 tisíc unikátních sub-

jektů s celkem 93 tisíci hlášeními, které následně ověřuje 206 úřadů obcí s rozšířenou působností, 14 krajských úřadů a pracovníci České informační agentury životního prostředí, která je centrem dat o odpadech. Od roku 2023 jsou také nezpracovaná ohlášená data kompletně přebírána Českým statistickým úřadem, čímž byla zrušena nutnost dvojího hlášení o odpadech. ■

JARMILA ŠTASTNÁ

V Německu otevřeli společný závod na výrobu katodových materiálů a recyklaci baterií

Německá agrochemická firma BASF zřídila ve Schwarzheide první společné centrum pro výrobu bateriových materiálů a recyklaci baterií. Nový závod je podle společnosti BASF nejen prvním výrobním zařízením na vysoce výkonné aktivní katodové materiály v Německu, ale také první plně automatizovaný velkokapacitní závod na výrobu aktivních katodových materiálů v Evropě.

Slavnostní otevření nejmodernějšího výrobního zařízení pro vysoce výkonné aktivní katodové materiály a slavnostní odhalení závodu na recyklaci baterií, pro výrobu černé hmoty, představují důležité kroky k uzavření smyčky evropského bateriového hodnotového řetězce – od sběru použitých baterií až k opětovnému využití minerálních surovin při výrobě nových bateriových materiálů,“ uvedla společnost ve své zprávě.

EU očekává, že se poptávka po bateriích v příštích letech bude i nadále výrazně zvyšovat, a to jak v oblasti mobility, tak i ukládání energie. Uvědomuje si také, že o tento trh usiluje také Asie nebo Amerika. „V této souvislosti je Evropská komise odhodlána pokračovat v budování silného bateriového ekosystému v Evropě. Proto jsme vytvořili Evropskou bateriovou alianci, která doposud pomohla vygenerovat soukromé investice ve výši více než 180 miliard eur. Závod společnosti BASF z této iniciativy těžil. Díky svému

zaměřením na pokročilý aktivní katodový materiál a na recyklaci, dokazuje, že můžeme zvýšit konkurenceschopnost EU a snížit její závislost ve strategickém odvětví, a urychlit zelenou transformaci,“ uvedl místopředseda Evropské komise Maroš Šefčovič.

PRVNÍ VÝROBA AKTIVNÍCH KATODOVÝCH MATERIÁLŮ V NĚMECKU

Výrobní kapacita závodu je už nyní na několik let dopředu vyprodaná. Bude dodávat výrobky přizpůsobené specifickým potřebám výrobců článků a výrobců automobilů v Evropě. Poptávka je velká a firma proto už nyní chystá další investice do aktivních katodových materiálů v Evropě a jedná se s zákazníky o budoucích dodávkách.

„Kombinací nejmodernější výroby aktivních katodových materiálů a recyklace baterií získává Německo klíčový dílek sklá-

dačky pro svůj rostoucí ekosystém baterií. Projekt společnosti BASF zvyšuje naši suverenitu v rámci hodnotového řetězce, podporuje oběhové hospodářství a posiluje tak hospodářskou bezpečnost. Rozhodnutí ve prospěch Schwarzheide podtrhuje atraktivitu lokality – její historii a chemické know-how, stejně jako hojnost obnovitelných zdrojů energie v jeho okolí,“ uvedl Robert Habeck, spolkový ministr hospodářství a ochrany klimatu.

Odpadní baterie a odpad z výroby baterií budou v novém závodě mechanicky zpracovávány na černou hmotu. Ta obsahuje klíčové kovy používané k výrobě aktivních katodových materiálů, tedy lithium, nikl, kobalt a mangan. Ve druhém kroku lze tyto cenné kovy chemicky získat zpět a použít je k výrobě nových aktivních katodových materiálů.

Obě továrny vytvoří přibližně 180 nových pracovních míst. „S výrobou bateriových materiálů, výrobou baterií a jejich recyklací vzniká v Braniborsku nové, jedinečné průmyslové odvětví, kterým otevíráme další kapitolu v naší energetické transformaci. Vzniknou nejen nová pracovní místa v průmyslu. Ale i velký přínos k nezávislosti evropské ekonomiky, k domácímu růstu ekonomiky a k ochraně klimatu,“ řekl Dietmar Woidke, prezident spolkové země Braniborsko.

-zr-